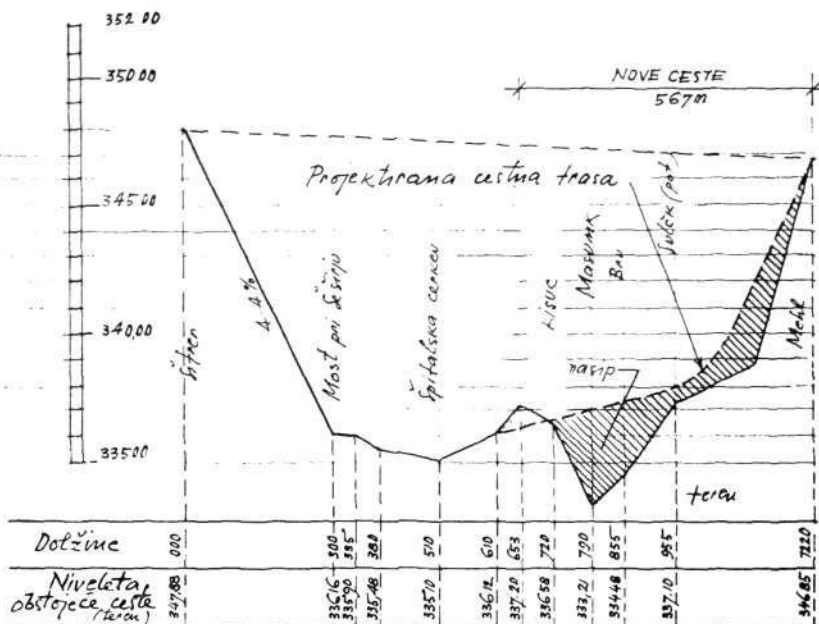

SL. 13. PODOLZNI PROFIL 2. VARIANTE ZA UREDITEV CESTE V POLJANSKO DOLINO

Karlovec. Ožino od Funtka do Homana bi usposobili za dvosmerni promet s tem, da bi na Funtkovo in Homanovo hišo namestili svetlobno signalno napravo (semafor), ki bi v določenih časovnih presledkih odpirala promet v eno ali drugo smer. Iz poljanske smeri bi osebni promet torej lahko potekal po isti poti od Oteta preko Mestnega trga nazaj k pošti. Predlagam pa, da ozko cesto od Funtka do Homana zapremo za kolesarje in voznike. Ti v največ primerih povzročajo nesreče ali zavirajo promet.

Tovorni promet bi v smeri v Poljansko dolino potekal preko Spodnjega trga in Srednjega Karlovca. S tem bi se izognili prevažanju tovorov preko Grabna, istočasno pa bi razbremenili močno obremenjeni Zgornji Karlovec. Za dosego tega je treba odstraniti hišo št. 45 in del opornih zidov (ograje). Iz Poljanske doline v mesto pa bi tovorni promet potekal kot osebni skozi Zgornji Karlovec do Oteta, kjer tovornega usmerimo po Grabnu navzdol preko Spodnjega trga na glavno asfaltirano cesto.

Marijan Masterl

POMEN VAJENSKIH ŠOL ZA NAŠE GOSPODARSTVO

Vajenske šole so se pričele pri nas razvijati pred osemdesetimi leti. In kakor je Škofja Loka glede šolstva pomembna, je bila glede strokovnega šolstva malo bolj kasna. Za nekaj let jo je prehitel celo Kamnik in tudi Tržič. V Škofji Loki je bila ustanovljena vajenska šola leta 1889. Priprave za ustanovitev pa so potekale prav od leta 1887. Takrat niso pripisovali vajenskim šolam tako velikega pomena, kot ga danes. Pouk se je vršil v večernih urah in ob nedeljah. Učenci so običajno prišli k pouku kar od dela, prepoteni in površno umiti. Ob nedeljah je bilo malo boljše; bili so bolj umiti in boljše oblečeni, ker je bila pač nedelja. Med mladeniči, ki so obiskovali vajensko šolo so bili pametni fantje, ki so pouk jemali resno ter v danih razmerah pri pouku nekaj pridobili. Bili so pa med njimi tudi učenci, ki so smatrali šolo za nekaj oddih ali pa za neko vrsto zabave. Če je bil šolnik preveč mehak, je v takih večernih urah lahko doživel marsikaj neprijetnega. Iz šole grede so učenci v okrilju teme uganjali razne neumnosti in se preizkušali v rjovenju. Večkrat jih je morala krotiti celo policija. Kot otrok se spominjam vajenske šole v Ljubljani, kjer so imeli policaji s temi dečki, ki so odhajali iz šole, precej opravka in so marsika-

terega preveč divjega fanta vtaknili za 24 ur za zapahe. Vajenske šole tedaj gotovo niso bile brez pomena, vendar niso doživele večjega razmaha. Služile so pač tedanjim potrebam razvoja našega, predvsem obrtnega gospodarstva.

Leta 1945, takoj ob svitu svobode, so pričeli naši šolniki in gospodarstveniki razmišljati o bodočem tipu vajenskih šol. Naše slovensko šolstvo je bilo takrat popolnoma na tleh. V pokrajinah, ki so bile štiri leta zasedene od nemške in madžarske okupatorske sile, je bilo slovensko šolstvo popolnoma ukinjeno. V pokrajinah, ki so bile zasedene od italijanskih okupatorskih enotah, se je ta proces vršil počasneje. Slovenska šola je živela tedaj samo na osvobojenem ozemlju in delovala pač toliko, kolikor je bilo v danih prilikah mogoče. Takšno dediščino smo prevzeli leta 1945. Slovensko šolstvo se je obnavljalo z veliko naglico, elanom in s pravim zanosom. Tudi strokovno šolstvo je takoj zaživelo. Požrtvovalni slovenski učitelji so prevzeli brezplačno delo na teh šolah, čeprav so bili z delom preobloženi že na rednih šolah. Prva leta se je pouk vršil v večernih urah, ker pač ni bilo v razredih rednih šol čez dan prostora. Tako so učenci prišli v šolo ter sedli v prostore, ki so bili nasmeteni in neprezračeni, saj se je v istih prostorih vršil že ves dan pouk. Že skoraj odrasli fantje in dekleta so sključeno sedeli v prenizkih klopih svojih osnovnošolskih tovarišev. Z dodeljevanjem večjih proračunov pa se je tudi delo na teh šolah pričelo normalizirati.

Tudi razvoj naše škofovsko strokovne šole se je od leta do leta dvigal. Organizirani so bili strokovni oddelki, tako da so vajenci od mojstrov in tehnikov prejemale tudi strokovni pouk o svoji stroki. Na šoli so bili postopoma organizirani naslednji strokovni oddelki: lesni, kovinski, oblačilni, usnjarski ter končno še predilski. Učenci, ki nimajo strokovnega pouka, hodijo samo k splošnim predmetom, nato pa obiskujejo vsako leto v počitnicah 5-tedenski strokovni tečaj. Nekatere stroke pa dobivajo pouk v trimesečnih periodičnih šolah, ki jih obiskujejo zaporedoma skozi tri leta. Take šole obiskujejo naslednji vajenci iz našega območja, ker zaradi nizkega števila vajencev teh strok v našem mestu ni šol za navedene stroke:

1. Avtomehaniki in avtoelektričarji obiskujejo šolo za avtomehansko stroko v Št. Vidu nad Ljubljano.
2. Zidarji, tesarji, kamnoseki, krovci, izdelovalci cementnih izdelkov in asfalterji obiskujejo vajensko šolo za gradbeno stroko v Ljubljani.
3. Brivci in frizerji obiskujejo celoletno vajensko šolo v Kranju, kamor se vozijo dvakrat tedensko.
4. Trgovski vajenci obiskujejo celoletno trgovsko vajensko šolo v Kranju, kamor se vozijo dvakrat na teden.

Če bi pa katera izmed navedenih strok imela vsaj 10 vajencev za en razred ali 15 vajencev za vse tri razrede, bi tudi zanje organizirali posebne strokovne oddelke na tukajšnji vajenski šoli. Gotovo je vsak nov strokovni oddelek na šoli velika pridobitev za prebivalce in za učne mojstre, ker se s tem znatno poceni šolanje vajenca. Če računamo, da mora vajenec plačati za stanovanje in hrano v vajenskem domu mesečno 4.500 din, zneso to v treh letih 40.500 din, kar je gotovo velik izdatek za šolanje vajenca izven njegovega delovnega in domačega okraja.

Zaradi takih in podobnih prilik je razvoj šole koristen za vsa obrt in tudi za industrijo. Razvoju vajenske šole v Škofji Loki so v pretečenem desetletju posvečali merodajni faktorji veliko pozornost. Šola je dobivala pravočasno potrebne kredite, kakor tudi prostore, v katerih se je pouk lahko nemoteno razvijal. Škofja Loka je bila skoraj med prvimi šolami v okraju, na kateri se je organiziral dopoldanski in popoldanski ter popolnoma odpadel večerni pouk. Šola ima danes za svojo uporabo dve učilnici ter lepo risalnico. V teh prostorih se lahko v dopoldanskih in popoldanskih urah razvrsti pouk za vse razrede splošne izobrazbe ter za vse strokovne oddelke. Šola tudi ni pozabila na kulturni in telesni razvoj svojih gojencev. Zato se na šoli goji zborovsko petje, igralski nastopi ter telesna vzgoja.

Od skromnih začetkov pred 66 leti se je šola do danes res prav lepo razvijala, saj je od prvotnih 69 učencev narasla na 172 vajencev, ki posejajo pouk splošnih predmetov, kakor tudi dobro organiziran strokovni pouk po strokovnih oddelkih. Glavni delež lepemu razvoju vajenske šole pa so dala leta po osvoboditvi, saj se je v teh letih šola usposobila, da bo lahko vzgajala res najboljše kvalificirane kadre bodoči obrtniški in industrijski Škofji Loki. Levji delež pri tem bodo pa seveda nosile naše obrtne delavnice in industrijski obrati, s katerimi je šola vedno v tesnem stiku. Zato nenehno stremimo, da se ti stiki še poglobljajo v korist naše učeče se vajenske mladine.

Jelo Janežič